

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET MÅLASKOGSBERG I LJUNGBY KOMMUN

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL.....	4
1. Syftet med reservatet.....	5
2. Administrativa data.....	6
3. Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning.....	8
4. Områdets bevarandevärden.....	9
4.1. Natura 2000.....	9
4.2. Geovetenskapliga värden och förhållanden	9
4.3. Terrestra värden.....	10
4.4. Limniska värden	10
4.5. Kulturhistoriska värden.....	11
4.6. Friluftsliv.....	11
4.7. Anläggningar.....	11
5. Genomförda inventeringar och dokumentation.....	12
PLANDEL.....	13
6. Skötselområden.....	13
6.1. Bevarandemål för hela området	13
6.2. Generella riktlinjer och åtgärder för hela området.....	13
6.3. Skötselområden.....	15
7. Jakt och fiske.....	26
8. Bränder, storm, översvämningar, insekts-/svampangrepp.....	26
9. Barnperspektivet	26
10. Utmärkning.....	26
11. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder	27
12. Förvaltning, tillsyn och uppföljning.....	27
BILAGOR.....	27
2a. Skötselplanekarta	28

BESKRIVNINGSDDEL

Naturreservatet består efter utökningen av ett större grönstenspåverkat område med en berggrund av hyperitdiabas som har höga naturvärden knutna till både odlingslandskap och skog. Den östra gränsen består dessutom av ett värdefullt limniskt objekt, Kvarnbäcken (en del av Lilla Helge å), som förbinder sjön Tjurken i norr med Möckeln längre söderut. Området gränsar till naturreservatet Hässlebacken som består av betesmarker och skogar i sydväst.

Odlingslandskapet i det befintliga reservatet består av slätterängar, betesmarker och betade ädellövskogar som årligen lockar stora mängder besökare. Tillsammans med omgivande lövskogar är området känt som "blomsterberget i Sunnerbo".

Naturreservatets ädellövskogar är i huvudsak koncentrerade till höjdryggen av hyperitdiabas samt till dess bägge sluttningar. Både det befintliga reservatet och utökningsområdet innehåller utvecklingsmark där gran ska avverkas för att ge plats åt ytterligare områden med ädla lövträd. Nedanför höjdryggens bägge sluttningar ligger stora partier sumpskog, vilka längs reservatets östra gräns övergår i en strandäng längs Kvarnbäcken.

På fastmarksholmar i sumpskogen samt i reservatets norra och södra ändar finns barrdominerade skogar på mark som inte är lika starkt grönstenspåverkad. Målet för dessa områden är att gynna löv och tall för att förstärka naturvärdena och gynna mångfalden i reservatet som helhet.

I skötselplanen anges i förekommande fall rödlistekategori för arter som omfattas av Artdatabankens rödlista 2015. Den svenska rödlistan är ett mått på arters utdöenderisk i landet och kategorierna är följande:

NT = Nära hotad

VU = Sårbar

EN = Starkt hotad

CR = Akut hotad

Arter inom kategorierna VU, EN och CR omfattas av begreppet "hotade".

1. SYFTET MED RESERVATET

Syftet med utökningen ska vara detsamma som för det befintliga naturreservatet.

Enligt Länsstyrelsens beslut daterat den 20 januari 1975 med ärendenummer 11.121-2-1971 (bilaga 3) är syftet med reservatet att skydda och vårda ett naturskönt grönstensområde och ett stycke gammaldags odlingsbygd med rik växtlighet, intressanta växtsamhällen och rikt djurliv samt främja allmänhetens möjligheter till friluftsliv.

Syftet med den del av naturreservatet som tillkom genom Länsstyrelsens beslut den 19 december 2003 med ärendenummer 511-7520-2001 (bilaga 4) är att bevara värdefull löv-, barr- och blandskog på fastmark och i sumpskog. Inom området ska på sikt blandlövskog nyskapas. Den biologiska mångfalden i området ska bibehållas och öka i takt med att skogen blir äldre, andelen lövskog blir större och inslaget av grova träd och död ved ökar. Syftet är också att främja allmänhetens möjligheter till friluftsliv.

Utökningsområdet omfattas således av båda dessa syften.

2. ADMINISTRATIVA DATA

Tabell 1. Administrativa data

Naturreservatets namn	Målaskogsberg	
NVR-id	2002385	
Län	Kronoberg	
Kommun	Ljungby	
Natura 2000-område	SE0320112 Målaskogsberg	
Distrikt	Ryssby	
Gränser	Enligt karta, bilaga 1	
Lägesbeskrivning	19 km öster om Ljungby	
Centrumkoordinater	X: 401315, Y: 6284822	
Kartblad Index 100 km	62E	
Naturgeografisk region	SÖ Smålands skog-/sjörik slätt	
Huvudsaklig objektkategori	Ä, Ädellövskog	
IUCN-kategori	IV, Habitat/Artskyddsområde (Habitat/Species Management Area)	
Fastigheter och ägarkategori	Hollborna 1:7	Ljungby kommun
	Hollborna 1:10	Naturvårdsverket
	Hollborna 1:16	Privat
	Målaskog 1:9	Ryssby församling
	Åbo 1:1	Privat
	Åbo 1:2	Ljungby kommun
Servitut/rättigheter/ samfälligheter	Enligt bilaga 5	
Sakägare	Enligt bilaga 6	
Areal	Totalareal 126,2 ha, varav 125,3 ha land och 0,9 ha vatten	
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län	

Tabell 2. Naturtyper inom Natura 2000

Kod	Namn	Areal i ha
6270	Silikatgräsmarker	2,9
6410	Fuktängar	2,3
6510	Slätterängar i låglandet	0,8
9010	Taiga	2,1
9020	Nordlig ädellövskog	4,4
9080	Lövsumpskog	3,2
9160	Näringsrik ekskog	15,8
9180	Ädellövskog i branter	0,9
91D0	Skogsbevuxen myr	8,8
	Icke natura naturtyp	20,1
Total skyddad areal:		61,3

Tabell 3. Prioriterade bevarandevärden

Typ	Värde
Naturtyper	Betesmark, slåtteräng, ädellövskog, sumpskog
Strukturer	Artrika gräsmarker, gamla träd, multnande ved
Arter	Blåsippa, slåttergubbe, loppstarr, strålvaxskivling, blårödling, lutvaxskivling, svartnande narmusseron, trådvaxskivling, sydlig sotticka, lunglav, skrovellav, grön sköldmossa, stor bandmossa, mindre bastardsvärmare, järpe
Friluftsliv	Naturupplevelser i ett artrikt och vackert landskap

Tabell 4. Naturtyper enligt nuvarande förhållanden (KNAS) och enligt bevarandemålen.

Naturtyp	Areal enligt nuvarande förhållanden (ha)	Areal enligt bevarandemålen (ha)
Tallskog	17,7	0
Granskog	6,8	0
Barrblandskog	3,5	0
Barrsumpskog	18,8	37,6
Lövblandad barrskog	12,4	16,4
Triviallövskog	6,6	0
Ädellövskog	26,9	58,4
Triviallövskog med ädellövinslag	7	0
Lövsumpskog	0,5	0,5
Ungskogar inklusive hyggen	11,4	0
Skogliga impediment	2,1	2,1
Våtmark	1,6	1
Limnogen våtmark	2,8	0,6
Äng	2	3,8
Betesmark	5,1	4,8
Exploaterad mark inkl. friluftsanläggningar	0,2	0,2
Sjöar och vattendrag	0,8	0,8
SUMMA	126,2	126,2
Varav produktiv skogsmark	111,7	111,7

3. HISTORISK OCH NUVARANDE MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Naturresevatet består av delar av de två byarna Målaskog och Hollborna. Målaskog utvecklades under slutet av 1800-talet till ett stationssamhälle, medan Hollborna vid laga skiftet 1878 bestod av två gårdar varav en återstår idag. Gräsmarken i skötselområde 1 och 2 vid Hollborna är gammal inägomark bestående av åker och äng medan huvuddelen av resevatet, inkl. höjdryggen och området öster om denna, varit utmark fram till slutet av 1800-talet.

Under 1100- och 1200-talet karaktäriseras denna del av landet av den så kallade tidigmedeltida nyodlingen, då jordbruket befann sig i en expansionsfas och många nya marker uppodlades eller omvandlades till äng. Det kallare klimatet under järnåldern hade tidigare medfört en omställning av jordbruket till systemet med inäga och utmark och detta brukningssätt karaktäriserade den tidigmedeltida nyodlingen då mycket stora arealer av Kronobergs län lades under lien.

Ensädesbruket, där gårdens alla åkrar besåddes årligen och gödslades i mån av tillgång, beskrivs ofta som karaktäristiskt för Kronobergs län, där denna brukningsform har fått stor spridning i tid och rum. I övriga delar av landet övergick många byar istället till två separata gårdar med åker och äng, vilket förknippas med det så kallade tvåsädesbruket, där åkrarna i respektive gårde trädades vartannat år för att förbättra förutsättningarna för maximal produktion utifrån den mängd kreatursgödsel som fanns tillgänglig i byn. Även tresädesystem med tre gårdar där åkermarken trädades vart tredje år var vanligt på många håll. Betesmarkerna och slåtterängarna i Hollborna ingick vid tiden för laga skiftet (1878) i två olika åkergårdar avdelade av byns västra fägata, vilket i sin tur möjliggjorde tvåsädesbruk.

Två eller flera gårdar i inägomarken innebär att delar av jordbruksmarken kan trädas vid t.ex. olämpliga väderförhållanden eller brist på gödsel. Sådana hävduppehåll skapar extra goda förutsättningar för arter beroende av blommande örter under hela sommarhalvåret. Även om all åkermark ligger i ett enda gårde (som i det typiska ensädesystemet) skapade bristen på tillgänglig gödsel dynamik i hävden från år till år. Det var helt enkelt omöjligt att över tid bedriva ett årligt intensivjordbruk med stora gödselgivor i hela åkergårdet.

En annan faktor som påverkade hävdintensiteten i de gränsbygder som Kronobergs län under många århundraden utgjorde var de svensk-danska krigerna som återkommande drabbade regionen. Både utskrivningar av soldater och den brända jordens taktik påverkade jordbrukets produktionsförmåga i länet högst väsentligt fram till 1700-talet. Lägg därtill agrarkrisen som en följd av digerdöden under 1300-talet och en slags metadynamik i jordbrukets intensitet i Kronobergs län under perioden 1100 till 1700 framträder. Dynamiken i stort och smått skapade variation i hävden, vilket över tid skapat förutsättningar för en koncentration av biologisk mångfald i det småskaliga jordbrukslandskapet. Brist på tillgänglig näring, samt en variation av slåtter, bete, träda, bränning och lövtäkt skapar över tid många olika ekologiska nischer med förutsättningar för en rik biologisk mångfald. Kunskapen om detta ligger till grund för de skötselåtgärder som föreslås i föreliggande skötselplan.

Den 4 oktober 1878 öppnades järnvägen mellan Bolmen och Karlshamn, vilket skulle komma att innebära stora förändringar i området kring Målaskog. Järnvägen förlängdes sedermera västerut till Halmstad, vilket bidrog ytterligare till stationssamhällets expansion. Gruvbrytning startade under slutet av 1800-talet uppe på höjdryggen och de många dagbrotten kom att påverka området kraftigt. En omfattande avskogning bör ha skett vid denna tid. Stenindustrin växte över tid och en stensåg öppnades sedermera i Målaskog.

Även i andra delar av reservatet intensifierades markanvändningen kring förra sekelskiftet och på våtmarken öster om Hässlebacken i reservatets sydvästra del, det så kallade vinterkärret, startade torvbrytning som pågick fram till 1960-talet. På Lantmäteriets flygfoto från 1957 syns torvgravar och 15 torvlador i vinterkärret. Huvuddelen av detta området ingår i naturreservatet Hässlebacken. Vid denna tid hade gruvdriften i Målaskog upphört och skogen slutit sig uppe på höjdryggen.

Det ursprungliga skyddade området i Målaskogsberg fridlystes redan 1959 och en stor del av skogen på höjdryggen har därmed varit skyddad sedan dess. Området ombildades till naturreservat 1975. I övriga delar av reservatet har skogsbruk pågått fram till utökningarna 2003 och 2018. Gräsmarken har varit i obruten hävd i Hollborna fram till dags dato.

4. OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN

4.1. NATURA 2000

Hela det befintliga naturreservatet enligt beslutskartan (bilaga 1) utgörs av ett Natura 2000-område som klassas som typen SAC (=Special Areas of Conservation), d.v.s. för bevarande av livsmiljöer för växter och djur. Utökningsområdet ingår inte i Natura 2000. I området finns arter och naturtyper som är listade i art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG) och i fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG). Sverige förbinder sig att skydda och vårda dessa områden så att en gynnsam bevarandestatus för områdets arter och naturtyper upprätthålls. En bevarandeplan för Natura 2000-området har upprättats och fastställts. Det främsta syftet med Natura 2000-området Målaskogsberg är att bibehålla hävden på ängs- och betesmarker så att den hävdgynnade floran och faunan kan bestå och utvecklas, samt att bibehålla och återskapa naturskogar.

4.2. GEOVETENSKAPLIGA VÄRDEN OCH FÖRHÅLLANDEN

Berggrunden i naturreservatets centrala delar består av en tydlig höjdrygg av hyperitdiabas som på bågiga sidor omges av ett stråk gnejsig granit. Utanför detta stråk vidtar berggrund av gnejs. Gränsen mellan granit och gnejs löper genom torvmarken i reservatets sydvästra del (vinterkärret) och i öster går denna gräns på östra sidan av Kvarnbäcken. Lägre liggande partier består till stor del av torvmark och längst i söder finns spår av torvbrytning i vinterkärret. I torvmarkerna öster och väster om stråket med hyperitdiabas finns flera moränbackar med sandigt material bevuxna med tall. Spår av gruvdrift finns uppe på höjdryggen, där berget går i dagen på många ställen.

4.3. TERRESTRA VÄRDEN

Odlingslandskapet i det befintliga reservatet består av slåtterängar, betesmarker och betade ädellövskogar. I ängar och betesmarker växer bl.a. gullviva, slåttergubbe (VU), svinrot, stagg, darrgräs, hirsstarr, loppstarr (VU) och tvåblad. Ängssvampfloran är också mycket rik med ett flertal hotade arter.

Ädellövskogen är i huvudsak koncentrerad till höjdryggen av hyperitdiabas, samt till dess bågge sluttningar. Påverkan från grönsten gör att ett stort antal kärlväxter som annars saknas eller är sällsynta i trakten t.ex. lundarv, lundviol, vårärt, ormbär, tandrot och storrams förekommer här. Blåsippa förekommer rikligt.

Både det befintliga reservatet och utökningsområdet innehåller utvecklingsmark där gran ska avverkas för att ge plats åt ytterligare områden med framtida ädellövskog. Utvecklingsmarken uppe på höjdsträckningen består i utökningsområdet till stor del av ungskogar under äldre överståndare av ädellövträd. I detta område finns stor utvecklingspotential att återskapa den typ av ädellövskog som finns i stora delar av det befintliga naturreservatet, samt söderut i byn Långhult. Skogen i Långhult utgör en av länets största oskyddade värdekärnor av ädellövskog. Utökningen bidrar till att binda samman ädellövskogarna i Målaskogsberg och Långhult till en helhet som förbättrar förutsättningarna för fortlevnad och spridning av naturtypens arter.

Nedanför höjdryggens bågge sluttningar ligger stora partier sumpskog, vilka längs reservatets östra gräns övergår i en strandäng längs Kvarnbäcken. Järpe är känd från detta område. På fastmarksholmar i sumpskogen, samt i reservatets norra och södra delar, finns barrdominerade skogar på mark som inte är lika starkt grönstenspåverkad. Målet för dessa områden är att gynna löv och tall för att förstärka lövskogsvärdena i reservatet som helhet. I blandskogen strax söder om järnvägsbanken har orkidén skogsfru (NT) sin enda kända förekomst i länet.

4.4. LIMNISKA VÄRDEN

Kvarnbäcken är en del av Lilla Helge å uppströms Möckeln och tillhör Helge ås avrinningsområde. Länsstyrelsens biotopkartering av ån har visat att det finns fem vandringshinder nedströms reservatet på vägen till Möckeln och ett uppströms, strax norr om reservatet i form av regleringen av sjön Tjurken. Från Tjurkens utlopp är vattendraget delvis rätat och rensat ner till bilbron på fastigheten Åbo 1:1 i reservatets norra del. Även vid den före detta järnvägsbron, ytterligare ett stycke söderut, är ån kraftigt rensad. Resterande del av ån inom reservatet är mer naturlig och vattendraget mer lugnflytande och tydligt meandrande. Längs vissa sträckor finns bladvass som tidvis tränger ihop fåran. I övrigt har vattendraget breda mader som översvämmas vid högt vattenstånd. Huvuddelen av maderna ingår i Natura 2000 som fuktängar (naturtyp 6410). Vattendraget kan få större naturvärden om vandringshinder utanför naturreservatet åtgärdas. I Möckeln finns mal som kan vandra upp i ån och in i Tjurken om fria vandringsvägar skapas.

Målaskogsgöl och Hässlebackagöl är två mindre sjöar omgivna av sumpskogar som innebär öppna vattenspeglar i annars skogklädda delar av naturreservatet.

4.5. KULTURHISTORISKA VÄRDEN

Stora delar av höjdryggen består av gamla gruvområden registrerade som övriga kulturlämningar. Här bröts hyperitdiabas (även kallad svart granit) från slutet av 1800-talet till in på 1900-talet. Lämningarna består av dagbrott och högar av skrotsten.

Längs höjdryggens västra sluttning finns ett mycket omfattande område med fossil åkermark bestående av rösen och terrasskanter som är en registrerad fornlämning. I slätterängen i skötselområde 2 finns en äldre bytomt i anslutning till fastigheten Hollborna 1:18 utanför naturreservatet. Äldsta belägg för bebyggelse på platsen är från 1543. I denna del av reservatet finns en ängslada och en jordkällare bevarade. Områdets långa historik som odlingslandskap och den obrutna kontinuiteten utgör tillsammans med dagens hävdade slätterängar ett mycket stort kulturhistoriskt värde. Floran i gräsmarken är tillsammans med de hamlade träden en kulturprodukt som även medför höga naturvärden.

4.6. FRILUFTSLIV

4.6.1. Tillgänglighet

Området nås enkelt via bil och vägskyltar finns från riksväg 25 mellan Ljungby och Alvesta i norr och från länsväg 610 mellan Ljungby och Vislanda i söder. En busshållplats finns längs länsvägen, vid korsningen vid Hokadal. Närboende i byn Målaskog når reservatet till fots. Befintlig strövstig är överlag lättgången, men inte tillgänglighetsanpassad.

4.6.2. Slitage och störningar

Flera känsliga miljöer i form av slätterängar och branter med tunt vegetationstäckes finns i området. På flera ställen finns skyltning med information till besökare om hur de bör röra sig i området. Slätterängarna bör inte beträdas från maj till augusti och vegetationstäckets i branterna riskerar skada året om vid klättring. Sammantaget bedöms dock riskerna för slitage och störningar som relativt små och förhoppningen är att området ytterligare ska stärka sin attraktionskraft för besökare i och med utökningen.

4.7. ANLÄGGNINGAR

Naturreservatet har parkeringsplats och strövstigar enligt positioner på beslutskartan (bilaga 1). Informationsskylt och toalett finns vid parkeringsplatsen. En ängslada och en jordkällare finns i odlingslandskapet i Hollborna.

5. GENOMFÖRDA INVENTERINGAR OCH DOKUMENTATION

Lantmäteriet, 1805. *Storskifte över Hollborna, akt nr F59-17:1.*

Lantmäteriet, 1878. *Laga skifte över Holmborna, akt nr F59-17:1.*

Lantmäteriet, 1950. *Ekonomiska kartan Sunnerå J1335E0a52 och Tjurken J133-5E0b52.*

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1987. *Våtmarksinventering i Kronobergs län.*
Områdesbeteckningar: G05E0B01 och G05E0A06.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1989. *Kronobergs Natur. Naturvårdsprogram för Kronobergs län.* Områdesbeteckningar: Målaskogsberg med omgivning, 81 – 61, samt Kvarnbäcken med omgivande våtmarker, 81 – 154.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1999. *Områden av riksintresse för naturvård i G län.* Områdesbeteckning: NRO07009.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 2002-2004. *Ängs- och betesmarksinventeringen.*

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 2004. *Basinventering av Natura 2000-områden.*

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 2009. *Fältgentiana i Kronobergs län.*

Naturvårdsverket, 2007. *Åtgärdsprogram för bevarande av hotade åkerogräs.*
Rapport 5659.

Riksantikvarieämbetets Fornsök, 2017.

<http://kulturarvsdata.se/raa/fmi/html/10074501630001>

<http://kulturarvsdata.se/raa/fmi/html/10074501130001>

<http://kulturarvsdata.se/raa/fmi/html/10074501640001>

<http://kulturarvsdata.se/raa/fmi/html/10074501650001>

<http://kulturarvsdata.se/raa/fmi/html/10074501140001>

<http://kulturarvsdata.se/raa/fmi/html/10074501120001>

<http://kulturarvsdata.se/raa/fmi/html/10074501110001>

Skogsstyrelsen distrikt Kronoberg, 2016. *Nyckelbiotopsinventering.*

PLANDEL

6. SKÖTSELOMRÅDEN

Naturreseptatet är indelat i 9 skötselområden (i vissa fall med tillhörande delområden), se skötselplanekartan (bilaga 2a).

6.1. BEVARANDEMÅL FÖR HELA OMRÅDET

Områdets hydrologi ska vara naturlig. Det ska finnas en variation av trädslag, trädålder, skiktning och olikformighet i träd- och buskskikt och det ska finnas gamla och grova lövträd, vidkroniga träd, hamlade träd, hålträd och död ved i olika former och nedbrytningsstadier. Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska utgöra ett inslag genom en mosaik av helt öppna respektive glesst beskogade delar, samt bryn. Områden som idag domineras av gran ska vårdas i riktning mot naturskogar där löv och tall dominerar i enlighet med skötselplanen.

Arealen slåtteräng som hävdas genom slåtter ska bibehållas eller öka. Sent bete på betesmarker och slåtter med efterbete på slåtterängar ska präglå gråsmarkerna. Bete och slåtter får även förekomma i hela naturreseptatet.

Igenväxningsvegetation ska inte förekomma i gråsmarker. Fråmmande, invasiva eller expansiva arter ska inte finnas i området. Området ska ha en rik kryptogam- och kärlväxtflora med typiska arter för respektive naturtyp.

6.2. GENERELLA RIKTLINJER OCH ÅTGÄRDER FÖR HELA OMRÅDET

Hydrologin i området ska återställas. Skogar påverkade av skogsbruk ska restaureras för att utvecklas mot naturliga skogar, där också livsmiljöer kan nyskapas för att värna skyddsvärda arter. Följande lista utgör exempel på skötselåtgärder som får utföras i hela området:

- hävd med bete, eller fagning, slåtter och därefter tillhörande efterbete för att gynna artrikedomen,
- igenläggning och dämning av diken,
- restaurering av biotoper i vattendrag,
- avverkning av träd, tillskapande och utplacering av död ved (inkl. död ved från områden utanför reseptatet), röjning av sly, veteranisering, flytt av vindfållen,
- naturvårdsbrånning,
- bekåmpning av invasiva, fråmmande eller expansiva arter och, i gråsmarker, igenväxningsvegetation,
- uppsåttning av fågel-, fladdermus eller insektsholkar och andra åtgärder för att gynna dessa artgrupper,
- utsåttning av i naturtyperna naturligt förekommande arter,
- skapande av jordblottor för att gynna växt- och djurliv.

Vid naturvårdsåtgärder ska lövträd generellt gynnas framför barrträd. Ädellöv, asp och sälg ska i sin tur gynnas framför övrigt löv. Tall ska gynnas på bekostnad av gran. Gran som avverkas i samband med skötselåtgärder får vid behov tas ut. Död ved av övriga arter lämnas i naturreservatet. Grenar och toppar (GROT) av samtliga trädslag får vid behov tas ut i samband med restaureringsåtgärder i gräsmark.

Grenar och fallna träd som bedöms vara farliga eller försvårar framkomligheten får flyttas till annan lämplig plats inom reservatet. I gräns mot tomter, vägar, stigar och cykelleden ska det inte finnas hängande eller döda träd som kan utgöra fara. I dessa gränser kan också punktinsatser göras för att skapa lämplig täthet och avstånd mellan träd och fastighetsgränser. Grenar som sträcker sig in över tomtmark kan vid behov beskäras.

På fastigheten Hollborna 1:16 finns en skogsbilväg som fastighetsägaren får underhålla och vid behov återställa till körbart skick. Träd och grenar som avverkas i samband med vägunderhållet lämnas i naturreservatet.

För att förbättra förutsättningarna för arterna i Målaskogsberg bör hävden i gräsmarkerna bedrivas cykliskt över en period på 3 - 5 år t.ex. enligt följande: år 1: slåtter, år 2: sent bete, år 3: träda, år 4: bränning och slåtter. Slåtter kan i skötselområde 1 ersättas av sent bete om det utifrån praktiska prioriteringar och/eller naturvårdsmässiga skäl anses bättre att koncentrera slåttern till skötselområde 2.

Åkerbruk med spannmålsodling har sedan länge upphört i reservatet. Åkermarken i skötselområde 1 och 2 brukas istället som betesmark eller slåtteräng. För många arter beroende av markstörning utgjorde det förindustriella åkerbruket med små, relativt näringsfattiga åkrar som brukades utan handelsgödsel och bekämpningsmedel, en mycket viktig biotop. Exempel på sådana arter är åkerogräs, varav många nu är hotade, samt ett stort antal marklevande insekter beroende av blottad jord. Även själva grödan och den biotop den utgjorde under sommarhalvåret var viktig för många fågelarter, särskilt markhäckande sådana såsom kornknarr. Spillsäd var också en viktig resurs för många tättingar. Gråsparv och gulsparr har t.ex. minskat kraftigt i jordbrukslandskapet som en konsekvens av förändrad spannmålshantering. För att förbättra förutsättningarna för arter gynnade av förindustriellt åkerbruk får tidigare åkrar i skötselområde 1 användas för odling av så kallade allmogeåkrar. Odling av allmogeåkrar beskrivs närmare i det av Naturvårdsverket fastställda åtgärdsprogrammet för bevarande av hotade åkerogräs.

Inventeringar i Långhult, ett område angränsande till naturreservatet i söder, har visat att många ängssvampar kan förekomma i fullslutna bestånd av ädellövskog och hassel, trots att grässvål saknas. Detta indikerar att en av de mest centrala betingelserna för ängssvamparna i trakten är att deras mycel inte konkurreras ut av mykorrhiza knuten till gran, tall och björk (ett konkurrensförhållande känt från andra undersökningar av ängssvampfloras betingelser). Utifrån detta bör det råda nolltolerans mot gran, tall och björk i de delar av naturreservatet som har förutsättning att hysa ovanliga arter av ängssvampar.

Om Länsstyrelsen bedömer att syftet och de uppsatta målen för skötselområden, naturtyper eller arter hotas av visst vilt kan Länsstyrelsen eller av Länsstyrelsen utsedd uppdragstagare bedriva jakt för att begränsa skador.

Om det finns risk för att restaureringsåtgärder inom naturreservatet kan påverka enskilda intressen utanför naturreservatet ska i så fall detta utredas och prövas i enlighet med miljöbalkens bestämmelser.

6.3. SKÖTSELOMRÅDEN

Tabell 5. Skötselområden

Typ av skötselområde	Antal delområden	Areal (ha)
1. Betesmark	1	4,8
2. Slätteräng	1	3,8
3. Ädellövskog	1	28,1
4. Blandskog	1	11,9
5. Sumpskog	1	38,1
6. Vattenmiljöer och strandängar	1	4,6
7. Utvecklingsmark ädellövskog	2	30,4
8. Utvecklingsmark blandskog	1	4,5
9. Friluftsliv	-	-
SUMMA		126,2

Skötselområde 1: Betesmark (4,8 ha)

Beskrivning

Betesmarken är belägen på byn Hollbornas gamla inägomark centralt i naturreservatet och ingår i Natura 2000 inom naturtypen silikatgräsmarker (6270). Naturtypen hävdas genom bete eller slätter. Skötselområdet är överlag kuperat och består av tidigare åkermarker och slätterängar varvade om vartannat. Betesmarken gränsar till befintliga slätterängar och betesfällorna omfattar även intilliggande ädellövskog (skötselområde 3). I detta område betar idag nötkreatur. Lunglav (NT) växer på alm i Hollborna. I betesmarken finns även de rödlistade ängssvamparna scharlakansvaxskivling (NT), stornopping (NT) och strålvaxskivling (VU).

Bevarandemål

Arealen silikatgräsmarker (6270) ska vara 4,8 ha. Sent bete med nötkreatur, slätter med efterbete eller allmogeåker på tidigare åkermark ska prägla området.

Ädellövträd ska prägla trädskiktet och krontäckningen ska vara gles. Det ska finnas en variation av trädslag, trädålder, skiktning och olikformighet i träd- och buskskikt och det ska finnas gamla och grova lövträd, vidkroniga träd, hamlade

träd, hålträd och död ved i olika former och nedbrytningsstadier. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska utgöra ett dominerande inslag genom en mosaik av helt öppna respektive glest beskogade delar, samt bryn. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut, med undantag för år då vårbränning ska genomföras efterföljande år. All björk, gran och tall hålls borta för att gynna ängssvampar.

Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtypen.

Skötselåtgärder

Områdena hävdas genom sent bete, slåtter, bränning eller används som allmogeåker för att gynna arter beroende av sen hävd. Nötkreatur ska förekomma, gärna i kombination med häst, får och/eller get för att öka möjligheten till god avbetning då betessläppet är sent. Individer som orsakar barknag ska inte användas. Sambete med omgivande skötselområden kan i förekommande fall fortsätta och i andra fall initieras då det bidrar till en viss störningsdynamik i skogsmiljön samt förbättrar förutsättningarna för spridning av arter inom naturreservatet. Delområden påverkade av invasiva, främmande eller expansiva arter eller av igenväxningsvegetation får vid behov och under en begränsad tid vårdas enligt särskilda instruktioner för att återskapa förutsättningarna för att genomföra ordinarie skötselåtgärder. Detta kan t.ex. innebära förändrad tidpunkt för slåtter eller betessläpp eller variation av djurslag.

Hävdcykeln inom skötselområdet över tre år kan t.ex. utformas enligt följande: år 1: sent bete, år 2: träda, år 3: bränning och sent bete/slåtter, eller över fem år såhär: år 1: sent bete, år 2: träda, år 3: bränning och sent bete/slåtter, år 4: sent bete, år 5: sent bete. Hävden ska anpassas till arternas och naturtypens tillstånd inom skötselområdet, vilket innebär att utfallet av uppföljningen ska påverka valet av sköselform. Detta innebär i sin tur att sent bete, slåtter, bränning och träda ska alterneras på ett för naturvärdena optimalt sätt.

- regelbunden hävd med bete där betessläpp ej sker före 1 augusti, detta för att möjliggöra kolonisation av slåttergynnad flora inom området. Slåtter, träda (under enstaka år) och bränning får också förekomma.
- gran, tall och björk ska avverkas för att gynna ängssvampar,
- hamling och veteranisering av lämpliga träd ska ske kontinuerligt och genomföras cykliskt så att inte alla träd i området hamlas vid samma tillfälle,
- allmogeåker får uppodlas på tidigare åkermark,
- igenväxningsvegetation ska röjas.

*Skötselområde 2: Slätteräng (3,8 ha)***Beskrivning**

Slätterängarna ligger koncentrerade kring det tidigare gårdscentrat i Hollborna och har varit i kontinuerlig hävd under mycket lång tid. Området är kuperat och består dels av torrare partier inom Natura 2000-naturtypen slätterängar i låglandet (6510), dels av lägre liggande, blöt mark inom naturtypen fuktängar (6410). Floran är artrik med bl.a. gullviva, slättergubbe (VU), svinrot, stagg, darrgräs, hirsstarr, loppstarr (VU) och tvåblad. Bland ängssvamparna märks de rödlistade arterna blårödling (VU), lila vaxskivling (NT), lutvaxskivling (VU), musseronvaxskivling (NT), olivjordtunga (NT), praktvaxskivling (NT), scharlakansvaxskivling (NT), svartnande narmusseron (EN), trädvaxskivling (VU) och ögonvaxskivling (NT). Mindre bastardsvärmare (NT) förekommer. I ängarna finns också ett stort antal hamlade träd samt en ängslada och en jordkällare.

Bevarandemål

Arealen slätteräng (naturtyp 6410 och 6510) som hävdas genom slätter ska vara 3,8 ha. Slätter och efterbete med nötkreatur ska prägla området.

Ädellövträd ska prägla trädskiktet och krontäckningen ska vara gles. Det ska finnas en variation av trädslag, trädålder, skiktning och olikformighet i träd- och buskskikt och det ska finnas gamla och grova lövträd, hamlade träd, och hålträd. Solexponerade och varma miljöer och strukturer ska utgöra ett dominerande inslag i området. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut, med undantag för år då vårbränning ska genomföras efterföljande år. All björk, gran och tall hålls borta för att gynna ängssvampar.

Igenväxningsvegetation ska inte förekomma. Det ska finnas följande typiska arter: gullviva, slättergubbe, svinrot, stagg, darrgräs, hirsstarr, loppstarr och tvåblad.

Skötselåtgärder

Områdena hävdas genom slätter med efterbete, sent bete eller bränning för att gynna arter beroende av sen hävd. Vid slätter ska höet vändas minst två gånger och torkas tills det är torrt så att fröna släpper från växterna och sprids över området. Att vända höet medför att växtmaterialet flyttas runt på ängen och att frön faller ur höet. Hö bör också regelbundet flyttas mellan ängarna i naturreservatet för att ytterligare sprida arter. Ur fröspridningssynpunkt är det också bra att förflyttning av hö till och från andra artrika slätterängar i trakten sker. Vid efterbete eller sent bete ska nötkreatur förekomma, gärna i kombination med häst, får och/eller get för att öka möjligheten till god avbetning då betessläppet är sent. Individer som orsakar barknag ska inte användas. Sambete med omgivande skötselområden kan i förekommande fall fortsätta och i andra fall initieras då det bidrar till en viss störningsdynamik i skogsmiljön samt förbättrar förutsättningarna för spridning av arter inom naturreservatet. Delområden påverkade av invasiva, främmande eller expansiva arter eller av igenväxningsvegetation får vid behov och under en begränsad tid vårdas enligt särskilda instruktioner för att återskapa förutsättningarna för att genomföra

ordinarie skötselåtgärder. Detta kan t.ex. innebära förändrad tidpunkt för slåtter eller betessläpp eller variation av djurslag.

Hävdcykeln inom skötselområde över tre år kan t.ex. utformas enligt följande: år 1: slåtter, år 2: träda, år 3: bränning och slåtter/sent bete, eller över fem år såhär: 1: slåtter/sent bete, år 2: träda, år 3: bränning och slåtter, år 4: slåtter, år 5: slåtter. Hävden ska anpassas till arternas och naturtypens tillstånd inom skötselområdet, vilket innebär att utfallet av uppföljningen ska påverka valet av skötselform. Detta innebär i sin tur att slåtter, sent bete, bränning och träda ska alterneras på ett för naturvärdena optimalt sätt.

- regelbunden hävd med fagning, slåtter och därefter tillhörande efterbete för att gynna artrikedomen och de utpekade hävdgynnade arterna. Sent bete, träda (under enstaka år) och bränning får också förekomma,
- gran, tall och björk ska avverkas för att gynna ängssvampar,
- hamling och veteranisering av lämpliga träd ska ske kontinuerligt och genomföras cykliskt så att inte alla träd i området hamlas vid samma tillfälle. Nya hamlingsträd rekryteras kontinuerligt,
- igenväxningsvegetation ska röjas och invasiva arter bekämpas,
- ängsladan och jordkällaren ska hållas i gott skick.

*Skötselområde 3: Ädellövskog (28,1 ha)***Beskrivning**

Skötselområdet består av ädellövskog inom Natura 2000-naturtyperna nordlig ädellövskog (9020), näringsrik ekskog (9160) och ädellövskog i branter (9180) koncentrerad på höjdryggen och dess västra sluttningar. Delar av området är fossil åkermark. I nordväst finns ett dike i närheten av angränsande fastigheter. Skogens trädslagsblandning är stor. Ek, bok, avenbok, alm, lind, lönn och ask växer tillsammans med ett visst inslag av triviallöv. Inslaget av död ved är i merparten av området stort och skogen är flerskiktad. Delar av området betas då det ingår i gemensamma betesfällor med skötselområde 1. Floran är lundartad med lundarv, lundviol, vårärt, ormbär, tandrot och storrams, vilket är arter som är ovanliga i trakten. Den rika blomningen av blåsippor lockar besökare till platsen. Lunglav (NT) växer på ett stort antal träd och även skrovellav (NT), vilken är betydligt ovanligare i länet, är känd. Bland mossorna märks grön sköldmossa och stor bandmossa (NT). Rödlistade storsvampar i form av blåmjölkig storskål (NT), dystersopp (NT), stor tratticka (NT), kandelabersvamp (NT) och sydlig sotticka (VU) finns också.

Bevarandemål

Arealen ädellövskog inom naturtyperna nordlig ädellövskog (9020), näringsrik ekskog (9160) och ädellövskog i branter (9180) ska vara minst 28,1 ha.

Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och efterträdare till dessa. Det ska finnas rikligt med hålträd samt stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier.

Området ska ha en rik kryptogam- och kärlväxtflora med typiska arter för respektive naturtyp.

Skötselåtgärder

- lövträd ska gynnas genom att döda gran,
- veteranisering av lämpliga träd får utföras vid behov,
- bete får förekomma,
- död ved får läggas ut.

*Skötselområde 4: Blandskog (11,9 ha)***Beskrivning**

De två södra delområdena utgörs av äldre barrblandskogar på fastmarksholmar omgivna av barrsumpskogar (skötselområde 5). Tall dominerar i det norra av dessa två områden och gran i det södra. Björk utgör ett inslag i bägge områdena. Området utmed Kvarnbäcken är, tillsammans med omgivande sumpskogar, en känd lokal för järpe. Längst i norr består skötselområdet av äldre blandskog med ett tydligt lövinslag på bägge sidor av järnvägsbanken som löper genom området. Här växer skogssallad, vispstarr och avenbok, vilket tyder på viss grönstenspåverkan även i denna del av naturreservatet. Strax söder om järnvägsbanken har orkidén skogsfru (NT) sin enda kända förekomst i länet.

Bevarandemål

Arealen blandskog inom naturtypen taiga - blandskog (9016) ska vara minst 11,9 ha. Lövandelen ska öka så att områdena når definitionen av blandskog (kröntäckning ≥ 30 % löv och ≥ 30 % barr) för skötselområdet som helhet.

Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och efterträdare till dessa. Det ska finnas rikligt med hålträd samt stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier. Ädellöv gynnas då det förekommer.

Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtypen.

Skötselåtgärder

- tall och lövträd ska gynnas genom att vid behov döda gran och därmed skapa mer död ved (på fastmarksholmar i sumpskogen genomförs åtgärder med försiktighet för att inte försämra förutsättningarna för järpe),
- naturvårdsbränning får utföras.

*Skötselområde 5: Sumpskog (38,1 ha)***Beskrivning**

Skötselområdet består av sumpskogar på låglänta partier längs bägge sidor av höjdryggen som löper centralt genom reservatet i nord-sydlig riktning. Det östra delområdet är talldominerat inom Natura 2000-naturtypen skogsbevuxen myr (91D0), men längst i norr, kring Målaskogsgöl, övergår det i en lövsumpskog inom naturtypen 9080. En sådan finns också i anslutning till Hollborna gamla inägor. Järpe är känd från de östra sumpskogarna. I reservatets sydvästra del finns ytterligare sumpskogar i det gamla vinterkärret. Delar av dessa har utgjort odlingsmark i form av dikade s.k. mossodlingar. Gränsen mellan naturreservaten Hässlebacken och Målaskogsberg löper i ett större dike som i sin tur ansluter till ett större dikessystem i denna del av reservatet. Hydrologin är i detta område negativt påverkad av markavvattning och det vore gynnsamt för naturvärdena med en återställning av ingreppen.

Bevarandemål

Arealen sumpskog inom naturtyperna lövsumpskog (9080) och skogsbevuxen myr (91D0) ska vara 38,1 ha.

Hydrologin ska vara naturlig och det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas rikligt med gamla träd och död ved i olika former, stående som liggande, inklusive levande träd med döda träddeklar.

Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtypen. Det ska finnas järpe.

Skötselåtgärder

- den naturliga hydrologin ska återställas genom att befintliga diken läggs igen.

*Skötselområde 6: Vattenmiljöer och strandängar (4,6 ha)***Beskrivning**

Området består dels av Målaskogsgöl i norr och del av Hässlebackagöl i sydväst, dels av halva åfåran och tillhörande strandängar längs västra stranden av Kvarnbäcken. De senare hålls öppna genom vattendragets naturliga fluktuationer. Inom det befintliga reservatet ingår strandängarna i Natura 2000 inom naturtypen fuktängar (6410). Övriga områden av denna naturtyp inom reservatet hävdas genom slåtter och ingår följaktligen i skötselområde 2. Delar av vattendraget är rensat och fåran delvis rätad. De limniska värdena beskrivs detaljerat i avsnitt 4.4.

Bevarandemål

Arealen myrsjöar (3160), mindre vattendrag (3260) och fuktängar (6410) ska vara 4,6 ha.

Hydrologin ska vara naturlig och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Det ska finnas en naturliknande vattenståndsvariation som skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Strandzonen ska präglas av en återkommande störning med periodvis blottlagda respektive översvämmade stränder. Det ska finnas effektiva passager för djur till anslutande sjöar, vattendrag och svämplan. Vattenkvaliteten ska vara god. Det ska finnas förutsättningar för fiskars lek- och uppväxt. Det ska finnas en rik tillgång på död ved i strandzonen. Artsammansättningen i sjöarna ska hållas naturlig och negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar får inte ske.

Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtypen.

Skötselåtgärder

- död ved som faller ut i vattnet ska lämnas om det inte finns konflikt med säkerheten,
- restaurering av biotoper i vattendrag får utföras genom att rensade och rätade delar av ån återställs.

*Skötselområde 7: Utvecklingsmark ädellövskog (30,4 ha)***Beskrivning**

Ett område där delområde a) består av planterade granskogar i 20 till 40-årsåldern och delområde b) av ungsogar uppkomna efter stormen Gudrun 2005 där gran inte planterats. Skötselområdet är beläget uppe på höjdryggen av hyperitdiabas och grönstenspåverkan på floran är mycket stark i denna del av naturreservatet. Delområde b) har äldre överståndare av lövträd och en stor trädslagblandning bestående av i stort sett alla i trakten förekommande lövträd. Tydligast är inslaget av hassel, vilken bitvis dominerar. Med tanke på den mycket rika föryngringen av lövträd i delområde b) är bedömningen att delområde a), den planterade granskogen, framgångsrikt kan ersättas med naturligt föryngrad ädellövskog när granen avverkats.

Bevarandemål

Hela skötselområdet ska på sikt uppfylla kraven för ädellövskog inom naturtyperna nordlig ädellövskog (9020), näringsrik ekskog (9160) eller ädellövskog i branter (9180).

Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas rikligt med hålträd samt stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier.

Området ska ha en rik kryptogam- och kärlväxtflora med typiska arter för respektive naturtyp.

Skötselåtgärder

- all ska gran avverkas och forslas bort och området lämnas därefter till naturlig föryngring,
- områdena ska vid behov vårdas genom återkommande röjningar och gallringar för att på sikt uppnå kraven för naturtypen,
- död ved får läggas ut,
- när restaureringsfasen är över vårdas området enligt instruktioner för skötselområde 3.

*Skötselområde 8: Utvecklingsmark blandskog (4,5 ha)***Beskrivning**

Skötselområdet består av yngre skog i norra delen av naturreservatet som fram till 2016 påverkats av skogsbruk. Trädskiktet utgörs i huvudsak av röjningsskog med gran och triviallöv som dominerande trädslag.

Bevarandemål

Hela skötselområdet ska på sikt uppfylla kraven för blandskog inom naturtypen taiga - blandskog (9016). Lövandelen ska öka så att områdena når definitionen av blandskog (krontäckning ≥ 30 % löv och ≥ 30 % barr) för skötselområdet som helhet.

Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och efterträdare till dessa. Det ska finnas rikligt med hålträd samt stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier. Ädellöv och tall gynnas då de förekommer.

Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtypen.

Skötselåtgärder

- merparten av granen ska avverkas. I huvuddelen av skötselområdet kan granen kvarligga p.g.a. kläna dimensioner.
- områdena ska sedan vårdas genom återkommande röjningar och gallringar för att på sikt uppnå kraven för naturtyp,
- naturvårdsbränning får utföras,
- död ved får läggas ut,
- när restaureringsfasen är över vårdas området enligt instruktioner för skötselområde 4.

*Skötselområde 9: Friluftsliv***Beskrivning**

Det befintliga naturreservatet är ett omtyckt utflyktsmål och är ett av länets mest besökta reservat. Parkeringsplats, informationstavla, rastplats, toalett och strövstig finns. En strövstig som knyter samman Målaskogsberg och Hässlebacken kan lämpligen anläggas. Banvallsleden, en cykelled på den gamla banvallen mellan Halmstad och Karlshamn via Ljungby, löper genom området. Delar av leden genom reservatet är asfalterad.

Bevarandemål

Informationen i området ska vara lättillgänglig och bidra till att förhöja upplevelsen av besöket, genom att den är lättläst, fokuserar på upplevelser i området samt har informativa kartor. Informationen ska bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås. Områdets friluftslivsanläggningar ska vara i gott skick och underlätta för besökarna.

Skötselåtgärder

- informationsskyltar ska uppdateras och nya sättas upp på lämpliga platser, t.ex. längs banvallsleden och i byn Målaskog,
- befintliga stigar ska förlängas (lämpligen till Hässlebacken) och nya rastplatser får anläggas och ska vid behov underhållas,
- Länsstyrelsens hemsida ska ha god information om området
- gränsmarkering av området ska ske.

7. JAKT OCH FISKE

Enligt föreskrifterna är det i det ursprungliga naturreservatet förbjudet att jaga allt vilt och i de delar där reservatet utökats 2003 och 2018 förbjudet att jaga fågel. I övrigt inskränker inte naturreservatet rätten till jakt och fiske i området.

8. BRÄNDER, STORM, ÖVERSVÄMNINGAR, INSEKTS- /SVAMPANGREPP

Vid händelser som medför att stora mängder träd dör och/eller faller omkull vid t.ex. storm, insektsangrepp eller översvämning gäller följande: död ved lämnas inom området, men veden får vid behov flyttas till annat skötselområde eller om det är stora mängder till annat naturreservat. Om dessa händelser medför mycket stora mängder ris och toppar får delar av dessa tas ut. Angrepp av insekter som riskerar att medföra betydande skada på grannfastighet kan åtgärdas genom borttransport, barkning eller motsvarande av gran.

9. BARNPERSPEKTIVET

Området ska genom information, stig och rastplats m.m. vara tillgängligt för både barn och vuxna.

10. UTMÄRKNING

Reservatsgränsen ska märkas ut vilket innebär att gränsmärken målas på träd och på stolpar som slås ned i marken. Gränsmärkena ska placeras så att det går att se från ett märke till nästa. Vid gränsmarkering i skogsmark ska i gränslinjen, med 0,5 m på vardera sidan reservatsgränsen, röjas en tydlig gata. Denna gata får vid behov underhållas av förvaltaren. De träd som avverkas i gränsgatan tillfaller fastighetsägaren som också själv får ta vara på dem eller låta dem ligga kvar. Reservatsgräns som sammanfaller med fastighetsgräns ska underhållas som fastighetsgräns på sedvanligt sätt. Reservatsgräns utmed väg placeras utanför vägområdet så att vägunderhållet inte påverkas av reservatet.

11. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Tabell 6. Sammanfattande prioritering av skötselåtgärder

Skötselområde	Åtgärd	Prioritet, 1-3	Tidpunkt
1-2	Sent bete och slåtter	1	Löpande
1-2	Hamling (inkl. nyhamling)	1	Vid behov
1-2	Bränning av gräsmarker	2	Vid behov
1-4, 6-8	Avverkning/röjning av gran	1	Inom 5 år samt löpande
2	Byggnadsvård	3	Vid behov
5, 6, 8	Återställning av hydrologin	3	Inom 10 år
7-8	Naturvårdande röjning och gallring	1	Löpande
Samtliga	Veteranisering	3	Vid behov
Samtliga	Gränsmarkering	1	Inom 5 år
Samtliga	Information om reservatet	1	Inom 5 år
Samtliga	Friluftsanordningar	2	Inom 10 år

Prioritet: 1= Högst, 2= Hög, 3= Lägre

12. FÖRVALTNING, TILLSYN OCH UPPFÖLJNING

Länsstyrelsen är ansvarig för att skötseln av reservatet följer fastställd skötselplan. Detta inkluderar dokumentation och uppföljning av utförda åtgärder.

Länsstyrelsen har även ansvar för den operativa tillsynen i naturreservat enligt 26 kap. miljöbalken genom att övervaka att föreskrifter, dispenser och tillstånd följs.

Uppföljning av bevarandemålen ska ske i enlighet med en uppföljningsplan för länets alla skyddade områden som framöver kommer att fastställas av Länsstyrelsen.

Uppföljning av utförda åtgärder och av bevarandemålen ligger till grund för en utvärdering av:

- om syftet med reservatet har uppnåtts,
- om bevarandemål och gynnsamt tillstånd uppnåtts i reservatet,
- om skötselmetoder behöver förändras,
- om en revidering av skötselplanen behövs.

BILAGOR

2a. Skötselplanekarta

Skötselplanekarta till beslut om utökning
av naturreservatet Målaskogsberg i
Ljungby kommun

Skötselområden

- 1. Betesmark
- 2. Slätteräng
- 3. Ädellövskog
- 4. Blandskog
- 5. Sumpskog
- 6. Vattenmiljöer och strandängar
- 7. Utvecklingsmark ädellövskog
- 8. Utvecklingsmark blandskog
- Naturreservatet Hässlebacken

© Länsstyrelsen, Lantmäteriet

0 200 400
m

